

EETTINEN PÄÄTÖKSENTEKO

Luottamus sosiaalisena pääomana on yksi yrityksen tärkeimmistä voimavaroista ja se on ensiarvoisen tärkeää asiakkaiden, henkilöstön ja muiden sidosryhmien välisen yhteistyön laadun muodostumisessa. Liiketoimintaetiikalla tähdätään siihen, että luottamuksen, moraalin ja eettisyyden periaatteet ovat käytössä kaikissa liiketoimintaa koskevissa päätöksissä ja niiden toteutuksissa.

Teemme yksilöinä päätöksiä joka päivä. Osa päätöksistämme on hyvin pieniä ja ”arkisia” ja osa suuresti elämäämme tai jopa muihin ihmisiin vaikuttavia. Päätöksen tekeminen on aina kannanotto, jossa paljastamme omaa sisintämme, ajatteluamme ja arvomaailmaamme - tietoisesti tai tiedostamatta. Kaikkia tekemiämme päätöksiä emme välttämättä edes tunnista päätökseksi, kuten esimerkiksi laittaessamme roskat niille tarkoitettuun paikkaan sen sijaan, että heittäisimme ne luontoon.

Eettisen päätöksenteon tulisi olla tietoista ja siinä tulisi näkyä laaja-alainen ja moniulotteinen harkinta, jossa huomioidaan erilaisten sidosryhmien näkökulmat. Eettisen päätöksen tulisi siten olla päätöksen vaikutuspiirissä olevat nykyiset ja tulevat sidosryhmät huomioon ottavan harkinnan, ajattelun ja keskustelun tulos.

Päätöksien tekeminen on johtamistoiminnan ydin. Johtajat joutuvat tekemään yhä enemmän eettisiä valintoja ja päätöksiä, jolloin on hyödyllistä kehittää eettisen päätöksenteon taitoja. Slovenia-lainen pappi **Anton Jamnik** on tieteellisessä liiketoimintaetiikan haasteita käsittelevässä tutkimuksessaan listannut viisi syytä, miksi eettistä päätöksentekoa on hyödyllistä kehittää:

- 1) epäeettisen organisaation aiheuttamien kustannuksien välttäminen,
- 2) eettisesti kyseenalaisen johtamisroolin tunnistaminen,
- 3) yleisen moraalin heikentymisen ja eettisille riskeille altistumisen välttäminen,
- 4) organisaation mainetta uhkaavan korruption paineen havaitseminen ja välttäminen,
- 5) kannattavuuden paraneminen ja toivotun kaltaisen organisatorisen järjestyksen saavuttaminen.

Etiikan professori **Domingo Garcia-Marzà** mukaan yrityksen täytyy muodostaa normatiiviset raamit sille, millainen toiminta yrityksessä on sallittua ja millainen ei. Tämän kehyksen perusajatukseksi on erottaa toisistaan yleinen etu ja yksilöiden ja ryhmien omat intressit. Tarkoituksena on osoittaa, että yrityksen sidosryhmillä on yhteisiä intressejä, jotka vaativat johdon toiminnassa ja päätöksenteossa tietynlaista orientoitumista. Yrityksessä tulee olla yleiset minimiarvot, joita kunnioitetaan organisaatiossa ja suhteissa kaikkiin sidosryhmiin. Perusarvojen määrittämisen lisäksi tulee määritellä myös kaikki ryhmät, jotka ovat vaikuttamassa yrityksen päätöksiin ja toimintaan, sekä ne ryhmät, joihin yrityksen toiminta ja päätökset vaikuttavat.

Tämän lisäksi tulee ottaa huomioon myös tulevat sukupolvet, joihin yrityksen tämän hetkinen toiminta ja päätökset tulevat vaikuttamaan, mistä tullaan edustettavuuden ongelmaan. Eettisen toiminnan ajatuksena on se, että kaikki osapuolet ovat mukana tuomassa omat intressinsä keskusteluun. On kuitenkin ryhmiä, joihin yrityksen päätökset vaikuttavat, mutta joiden ei ole mahdollista olla mukana vaikuttamassa päätöksiin, kuten tulevat sukupolvet. Ympäristöasioiden huomioon ottaminen yritysten ja organisaatioiden päätöksenteossa on hyvä esimerkki tulevien sidosryhmien ja sukupolvien huomioon ottamisesta päätettäessä asioista tänään.

Muita hyödyllisiä eettistä päätöksentekoa tukevia kysymyksiä, joita organisaatiojohtajat voivat tehdä itselleen ennen päätöksien tekemistä ”eettisenä tarkistuksena”, ovat:

- Onko päätökseni lainmukainen?
- Tukeeko päätökseni tasapuolisuutta?

- Onko päätökseni oikeudenmukainen kaikille asianosaisille sekä lyhyellä-, että pitkällä aikavälillä?
- Edistääkö päätökseni win-win tilanteita?
- Miten itse koen päätökseni? Tunnenko ylpeyttä päätöksestäni?
- Tuntuisiko minusta hyvältä lukea tekemästäni päätöksestä mediassa? Tuntuisiko hyvältä, jos perheeni saisi kuulla tekemästäni päätöksestä?

Eettinen tarkastus on yksi keino varmistaa liiketoimintaetiikan toteutuminen organisaatiossa ja samalla lisätä eettistä keskustelua työyhteisössä ja näin myös harkintaa päätöksenteossa. Sisäiset tarkastajat ovat etulyöntiasemassa tuomaan eettistä harkintaa johtajien päätöksentekoon toimiesaan johdon tukena ja kumppanina organisaatioiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Kirsi Sukuvaara

Viestintätoimikunta

KTM, yrittäjä Yrityspeili Oy:ssä